

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय धनकुटा

फोन नं. ०२६-५२२-१२३, १२४, १२५, ७९९
इमेल: ddc.dhankuta.mofald@gmail.com

कोशी प्रदेश, नेपाल

प.सं. : २०८१/८२

च.नं. : २६२

मिति : २०८२/०३/२४

विषय : प्रतिवेदन पेश गरिएको सम्बन्धमा ।

श्री महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय,
सिंहदरवार, काठमाण्डौ ।

प्रस्तुत विषयमा ताहाँ मन्त्रालयबाट यस जिल्लास्थित स्थानीय तहमा रहेका महिला तथा बालबालिका/सामाजिक विकास शाखाको अनुगमन गर्नका लागि आवश्यक बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भएको र सो अनुगमन गर्ने क्रममा जिल्ला समन्वय समितिको मिति २०८२/०२/१४ गतेको बैठकबाट मिति २०८२ ज्येष्ठ मसान्तसम्ममा जिल्लास्थित सातवटै स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन कार्य सम्पन्न गर्ने निर्णय भए अनुसार यस जिल्ला समन्वय समितिबाट प्रमुखज्यू, उपप्रमुखज्यू, सदस्यज्यू एवम् कर्मचारीहरुबाट मिति २०८२ ज्येष्ठ मसान्तभित्रमा जिल्लास्थित सातवटै स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन कार्य सम्पन्न गरिएको र अनुगमन पश्चात कार्यालयबाट तयार पारिएको अनुगमन प्रतिवेदन यसै पत्रासाथ संलग्न राखी पठाइएको ब्यहोरा अनुरोध छ । साथै सवै पालिकामा अनुगमन गरिएको अनुगमन फाराम तथा पालिकामा अनुगमन पश्चात पालिकाका पदाधिकारी तथा कर्मचारी र जिल्ला समन्वय समितिका पदाधिकारी तथा कर्मचारीबीच भएको बैठकको उपस्थिति तथा निर्णय प्रति समेत यसैसाथ संलग्न राखी पठाइएको ब्यहोरा समेत अनुरोध छ ।

बोधार्थ

श्री सामाजिक विकास मन्त्रालय,
(सामाजिक विकास महाशाखा)
कोशी प्रदेश, विराटनगर ।

श्री धनकुटा/पाख्रीवास/महालक्ष्मी नगरपालिका, धनकुटा ।

श्री साँगुरीगढी/सहिदभूमि/चौविसे/छथर जोरपाटी गाउँपालिका, धनकुटा ।

प्रविनहाङ योङहाङ

नि. जिल्ला समन्वय अधिकारी

नि. जिल्ला समन्वय अधिकारी

महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयमा पेश
गर्ने प्रयोजनका लागि तयार पारिएको

धनकुटा जिल्लास्थित स्थानीय तहमा रहेका
महिला तथा बालबालिका शाखाको
अनुगमन प्रतिवेदन, २०८२

प्रतिवेदन तयारी

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, धनकुटा

तयार गर्ने

राजिव सुवेदी

नायव सुवा

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, धनकुटा।

प्रमाणित गर्ने

प्रविनहाङ योङहाङ

नि. जिल्ला समन्वय अधिकारी

जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालय, धनकुटा।

विषयसूची

Contents

१. परिचय.....	1
१.१ धनकुटा जिल्लाको परिचय	1
१.१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	1
१.१.२ भौगोलिक अवस्थिति.....	1
१.१.३ प्रशासनिक विभाजन.....	2
१.१.४ जिल्ला सिमाना.....	2
१.१.५ जनसंख्या	2
१.२ स्थानीय तहहरूको संक्षिप्त परिचय.....	2
१.२.१ धनकुटा नगरपालिका	2
१.२.२ पाख्रीवास नगरपालिका	3
१.२.३ महालक्ष्मी नगरपालिका	3
१.२.४ छथर जोरपाटी गाउँपालिका.....	3
१.२.५ सहिदभूमि गाउँपालिका	4
१.२.६ साँगुरीगढी गाउँपालिका	4
१.२.७ चौविसे गाउँपालिका.....	4
२. स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन	5
२.१ अनुगमन पृष्ठभूमि	5
२.२ सम्पर्क व्यक्ति का जिम्मेवारीहरू/कार्यविवरण	5
२.३ अनुगमनको उद्देश्य	5
२.४ अनुगमनका अपेक्षित उपलब्धीहरू.....	6
२.५ अनुगमनमा खटिने महानुभावहरू	6
२.६ स्थानीय तहमा शाखाको व्यवस्था	6
२.७ स्थानीय तहगत जनशक्तिको अवस्था	6
२.८ स्थानीय तहमा प्राप्त बजेट	7
२.९ शाखाद्वारा कार्यसम्पादनको अवस्था	8
२.९.१ धनकुटा नगरपालिका	8

डि. जिल्ला समन्वय अधिकारी

२.९.२ पाख्रीबास नगरपालिका	9
२.९.३ महालक्ष्मी नगरपालिका	10
२.९.४ छथर जोरपाटी गाउँपालिका	11
२.९.५ सहिदभूमि गाउँपालिका	12
२.९.६ साँगुरीगढी गाउँपालिका	13
२.९.७ चौविसे गाउँपालिका	14
२.१० महिला तथा बालबालिका शाखाबाट भएका असल अभ्यासहरु	15
२.१०.१ धनकुटा नगरपालिका	15
२.१०.२ पाख्रीबास नगरपालिका	15
२.१०.३ महालक्ष्मी नगरपालिका	15
२.१०.४ छथर जोरपाटी गाउँपालिका	16
२.१०.५ सहिदभूमि गाउँपालिका	16
२.१०.६ साँगुरीगढी गाउँपालिका	16
२.१०.७ चौविसे गाउँपालिका	17
२.११ शाखाले सामना गर्नुपरेका समस्या एवम् चुनौतीहरु	18
२.११.१ आन्तरिक चुनौति	18
२.११.२ बाह्य चुनौति	18
२.१२ शाखाको अन्य संघ संस्थाहरूसँगको समन्वयको अवस्था	19
२.१३ तथ्याङ्किय सूचकहरु	19
३. प्रतिवेदन निष्कर्ष तथा सल्लाह सुझाव	24
३.१ निष्कर्ष:	24
३.२ सल्लाह/सुझाव	26
३.२.१ स्थानीय तहका लागि सल्लाह/सुझावहरु	26
३.२.२ संघ तथा प्रदेश सरकारका लागि सल्लाह/सुझावहरु	27
३.३ अनुगमनका क्रममा लिइएका केही तस्वीरहरु	28

नि: जिल्ला समन्वय अधिकारी

१. परिचय

१.१ धनकुटा जिल्लाको परिचय

१.१.१ ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

नेपाल एकीकरण हुनु अघि हालको धनकुटा जिल्लाको भू-भाग पल्लो किराँत राज्य अन्तर्गत पर्दथ्यो । काठमाण्डौमा मल्ल राजाहरूको शासनकालको समयमा अथवा नेपालमा बाइसी चौविसी राज्य हुँदा धनकुटा भेगमा 'हाड' को दर्जाबाट लिम्बूहरू राज्य गर्दथे । त्यसताका अरुणनदीको वारिपट्टी चौदण्डी पल्लो किराँतका १७ थुममा बाहजना हाडहरू राज्य गर्दथे । नेपाल एकीकरण अभियानका क्रममा पल्लो किराँतका १७ थुमहरू गोर्खाली सेनाले आफ्नो अधीनमा लिएपछि इ.सं.१७७४ देखि श्री ५ वडामहाराजाधिराज पृथ्वीनारायण शाहको नेतृत्वमा प्रशासित हुन थालेको उल्लेख भएको पाइन्छ । श्री ५ राजेन्द्रविक्रम शाह र प्रधानमन्त्री भीमसेन थापाको शासनकालमा प्रशासनिक दृष्टिकोणले वि.सं.१८७३ साल पश्चात देश १० जिल्लामा विभाजन भयो । विभाजन अनुसार दूधकोशी पूर्व माझ किराँत तथा पल्लो किराँत मेची सिमानासम्मको भू-भाग चैनपुर धनकुटा जिल्ला अन्तर्गत पर्दथ्यो । राणाकालका तेस्रो प्रधानमन्त्रीका रूपमा वि.सं. १९४२ सालतिर बीर शम्सेर भए । उनको कार्यकालमा शाहकालीन नेपालको १० जिल्लाहरूलाई बत्तीस जिल्लामा विभाजन गरियो । यसै समयदेखि जिल्लाहरूको स्वरूपमा एकरूपता आएको र सामान्य परिवर्तन बाहेक राणाकालको अन्त्यसम्म जिल्लाहरूको त्यही स्वरूप रहेको देखिन्छ । पहाडी बीस जिल्लाहरूमा साधारणतया एक जना बडा हाकिम रहने व्यवस्था लागु गरियो । तर ती बीस जिल्लामध्ये पाल्पा, धनकुटा र डोटी जिल्लाहरूलाई विशेष स्थान प्राप्त भयो । पश्चिममा पाल्पा र डोटी, पूर्वमा धनकुटा जिल्लालाई गौँडा बनाइयो । धनकुटा गौँडा बडा हाकिमको अधीनमा पूर्व १ नम्बर, २ नम्बर, ३ नम्बर, ४ नम्बर, इलाम र धनकुटा गरी ६ जिल्ला पर्दथे । त्यस समयको धनकुटा जिल्लाको क्षेत्रफल पनि ठूलो थियो । हालको संखुवासभा, तेह्रथुम, ताप्लेजुङ्ग, पाँचथर र धनकुटा गरी ५ जिल्लाको भू-भाग त्यस वखत धनकुटा १ जिल्लाको रूपमा थियो । धनकुटा गौँडा बनाइएको कारणले पूर्व क्षेत्रको धनकुटा जिल्ला शाहकालको जस्तै ठूलो प्रशासनिक केन्द्र भयो । २०१९ सालमा नेपाल अधिराज्यलाई १४ अञ्चल, ७५ जिल्लामा विभाजन गरिएपछि छथर पश्चिम, धनकुटा, खाल्सा, मिक्लुङ पहाड, चौविसे र झलहरा गरी छथुमहरू गाभेर धनकुटा जिल्ला बनाइयो । चौध अञ्चल ७५ जिल्ला विभाजन हुँदा साविकका धनकुटा जिल्लाले चर्चेको भू-भाग पाँच जिल्लामा बाँडिएपछि हालको धनकुटा जिल्ला ६ वटा थुमहरू मिलेर बनेको सानो भू-भागमा सीमित रह्यो । धनकुटा नामकरण धनकुटा नाम कसरी रहन गयो भन्ने सम्बन्धमा मेची देखि महाकालीमा यस्तो उल्लेख भएको छ । धनकुटाको सदरमुकाममा कागते पोखरी अवस्थित छ । यो पोखरीको केही उत्तरमा डाँडाका दुई थुम्काहरू छन् । झलक्क हेर्दा यी थुम्काहरू ढिकीमा खामाहरू देखिने तथा कागते पोखरी धान कुट्ने ओखल जस्तो लाग्ने र धान कुटेको जस्तो अनुभूति हुने हुँदा धानकुटा अर्थात् "धनकुटा" रहेको हो भन्ने स्थानीय जनश्रुति छ ।

१.१.२ भौगोलिक अवस्थिति

धनकुटा जिल्लाको भौगोलिक अवस्थिति निम्नानुसार रहेको छ ।

क्षेत्रफल:-८८८.७ बर्ग किलोमिटर

सिमाना:-पूर्वमा तेह्रथुम र पाँचथर, पश्चिममा भोजपुर र उदयपुर, उत्तरमा संखुवासभा, दक्षिणमा मोरङ र सुनसरी ।

अक्षांश:-२६°५३" देखि २७°१९" सम्म

देशान्तर:-८७°१९" देखि ८७°३३" सम्म

औषत उचाइ -१२० मीटर कोकाहा खोला देखि २७०२ मीटर सम्म मूर्तिढुंगाको पटेक डाँडा रहेको छ ।

नि: जिल्ला समन्वय अधिकारी

१.१.३ प्रशासनिक विभाजन

नेपालको सुन्दर पूर्वी पहाडी जिल्ला अन्तर्गत रहेको जिल्ला प्रशासनिक क्षेत्रको हिसावले नेपालको प्रशासनिक विभाजन साविक पाँच विकास क्षेत्र हुँदा पूर्वाञ्चल विकास क्षेत्र १६ जिल्लाको क्षेत्रीय सदरमुकामको रूपमा रहेको थियो। जुन वेला धनकुटा जिल्ला निर्वाचन क्षेत्र-२ वटा, ११ वटा इलाका, नगरपालिका १ वटा र गाउँ विकास समिति ३५ वटामा विभाजित थियो। जसको क्षेत्रीय सदरमुकाम धनकुटा जिल्ला थियो। नेपालको संविधान (२०७२ साल असोज ३ गते) जारी भए पश्चात राज्यको पुनःसंरचनाबाट कोशी प्रदेशमा रहेको यस जिल्लामा प्रतिनिधि सभा निर्वाचन क्षेत्र १ वटा, प्रदेशसभाको निर्वाचन क्षेत्र- २ वटा, नगरपालिका ३ वटा र गाउँपालिका ४ वटा गरि जम्मा ७ वटा स्थानीय तहमा ६० वटा वडाहरू रहेका छन्।

१.१.४ जिल्ला सिमाना

यस जिल्लाको पूर्वमा तेह्रथुम र पाँचथर, पश्चिममा भोजपुर र उदयपुर, उत्तरमा संखुवासभा र दक्षिण मोरङ्ग र सुनसरी जिल्ला रहेका छन्।

१.१.५ जनसंख्या

वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार यस धनकुटा जिल्लाको केही जनसङ्ख्यिक स्थिति तलको तालिका नं. १ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका नं. १
जनसांख्यिक विवरण

विवरण	२०७८ को जनगणना	विवरण	२०७८ को जनगणना
जम्मा घर धुरी संख्या	३७६४८	कुल जम्मा जनसंख्या	१५०५९९
महिला	७६७७५	पुरुष	७३८२४
साक्षरता प्रतिशत	८१.४	वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	-०.७८
जनघनत्व	१६९ प्रति वर्ग कि.मी.	जन्मदरता प्रतिशत	७५.४
लैङ्गिक अनुपात	९६.१६	अपाङ्गता भएको जनसंख्याको प्रतिशत	३.५
परिवारको औषत आकार	४ जना प्रति परिवार	१० वर्षमाथिका कृषि पेशामा संलग्न जनसंख्या	८०.४%

स्रोत: राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०७९

१.२ स्थानीय तहहरूको संक्षिप्त परिचय

१.२.१ धनकुटा नगरपालिका

धनकुटा नगरपालिका धनकुटा जिल्लाको सदरमुकाम समेत रहेको स्थानीय तह हो। सरकारले वि.सं. २०३५ सालमा तत्कालीन ३ वटा (चुलीबन, धनकुटा बजार र निगाले) गाउँ पञ्चायतहरू मिलाएर नगर पञ्चायत घोषणा गरेको थियो जसमा ९ वटा वडाहरू रहेका थिए। यस नगरपालिकाको क्षेत्र विस्तारका क्रममा वि.सं. २०७१ सालमा साविकका भीरगाउँ र बेलहारा गा.वि.स.हरूलाई समेटेर १५ वडामा विभाजित गरियो भने वि.सं. २०७३ सालमा १५ वडाहरूलाई १० वटा वडाहरूमा सिमित गरियो। ११०.८ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल रहेको यस नगरपालिकामा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा ३५,९८३ जनसंख्या रहेको छ। जसमध्ये पुरुष १७,१९२ (४७.८%) र महिला १८,७९१ (५२.२%) रहेका छन्। यस नगरपालिकाभित्र जम्मा ९,६३७ घरधुरी रहेका छन्। साक्षरता दर ८४.५% रहेकोमा ६०.४% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन्। यस नगरपालिका क्षेत्रमा धनकुटा र हिले गरी मुख्य २ वटा बजार क्षेत्रहरू रहेका छन्। यस नगरपालिकाभित्र रहेका हिले बजार, धनकुटाको चुलीबन, मुलघाट, मधुगंगा तथा धर्मगंगा, चमेरे गुफा, बक्रकुण्ड लगायतका पर्यटकीय क्षेत्रहरू रहेका छन्।

[Handwritten signature]

१.२.२ पाख्रीवास नगरपालिका

स्थापनाको हिसाबले धनकुटा जिल्लाको दोश्रो नगरपालिका पाख्रीवास नगरपालिका हो । नेपाल सरकारद्वारा वि.सं. २०७१ सालमा साविकका पाख्रीबास, सान्ने, फलाटे, घोर्लीखर्क र मुगा गा.वि.स.लाई समाबेस गरी पाख्रीबास नगरपालिका घोषणा गरी १५ वटा वडाहरूमा विभाजित गरिएको थियो भने पुन वि.सं. २०७३ सालमा चुडवाड गा.वि.स. समेतलाई समाबेस गरी जम्मा १० वटा वडाहरूमा विभाजन गरी हालको पाख्रीवास नगरपालिका स्थापना भएको हो । १४४.२९ वर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल रहेको यस नगरपालिकामा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा १९,१०४ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ९,२०४ (४८.२%) र महिला ९,९०० (५१.८%) रहेका छन् । यस नगरपालिकामा जम्मा ४,०४४ घरधुरी रहेका छन् । साक्षरता दर ७८.८% रहेकोमा ८५.३% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । नगरपालिकाको केन्द्र रहेको पाख्रीबास बजार मुख्य बजार क्षेत्र हो । यस नगरपालिकाको पाख्रीबास बजार आसपासका क्षेत्रहरू मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रका रूपमा समेत चिनिदै आएका छन् ।

१.२.३ महालक्ष्मी नगरपालिका

वि.सं. २०७३ सालमा साविकका ६ वटा गा.वि.स. क्रमशः मारेक कटहरे, लेगुवा, डाँडागाउँ, चानुवा, अर्खौले जीतपुर र मूर्तिदुङ्गा मिलेर महालक्ष्मी नगरपालिका स्थापना भई ९ वडामा विभाजित रहेको छ । यस नगरपालिकाभित्र रहेका माझाया र लक्ष्मी खोलाको नामबाट महालक्ष्मी नामाकरण गरी यस नगरपालिकाको स्थापना गरिएको हो । यस नगरपालिकाको जम्मा क्षेत्रफल १२६.३ वर्ग किलोमिटर रहेकोमा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा २२,१८२ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष १०,८५९ (४९%) र महिला ११,३२३ (५१%) रहेका छन् । यस नगरपालिकामा जम्मा ५,४१२ घरधुरी रहेका छन् । साक्षरता दर ८०% रहेकोमा ८८% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । यस नगरपालिकाको केन्द्र जितपुर बजार हो भने वडा नं. ५ स्थित रामबजार अर्को व्यापारिक बजार क्षेत्र हो । यस नगरपालिकाभित्र रहेको वनझाँक्री पार्क मुख्य पर्यटकीय क्षेत्र समेत रहेको छ ।

१.२.४ छथर जोरपाटी गाउँपालिका

वि.सं. २०७३ सालमा साविकका ताङ्खुवा, तेलिया, परेवादिन र हात्तीखर्क गा.वि.स.हरू समेटेर छथर जोरपाटी गाउँपालिकाको स्थापना गरिएको हो जसमा ६ वटा वडाहरू रहेका छन् । मुख्यतः ६ वटा थर भएका लिम्बुहरूको बसोबास भएकोले छथर भनिएको भन्ने किंवदन्ती रहेको हुँदा यस गाउँपालिकाको नाम छथर जोरपाटी राखिएको छ । यो गाउँपालिकाको क्षेत्रफल १०२.८३ वर्ग कि.मी. रहेकोमा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा १६,४५६ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ७,९४६ (४८.३%) र महिला ८,५१० (५१.७%) रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा जम्मा ४,१४८ घरधुरी रहेका छन् । साक्षरता दर ८१% रहेकोमा ८५.४% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । यस गाउँपालिकाभित्र जोरपाटी तथा सिंधुवा बजार मुख्य बजार क्षेत्रहरू रहेका छन् । छथर जोरपाटीको पटेक डाँडा मुख्य पर्यटकीय क्षेत्र समेत रहेको छ ।

Handwritten signature

Handwritten signature

नि: जिल्ला उपत्यका अधिकारी

१.२.५ सहिदभूमि गाउँपालिका

नेपाल सरकारले वि.सं. २०७३ सालमा साविकका छिन्ताङ, खोकु र आँखिसल्ला गाविसहरूलाई समेटेर खाल्सा छिन्ताङ सहिदभूमि गाउँपालिका नामाकरण गरी यस स्थानीय तहको स्थापना भएको हो । जन निर्वाचित प्रतिनिधिहरूको प्रथम गाउँसभाले यस गाउँपालिकाको नाम संशोधन गर्ने सिफारिस गरे बमोजिम संघीय मामिला तथा स्थानीय विकास मन्त्रालयको निर्णय अनुसार मिति २०७४/०९/२४ गते नेपाल राजपत्रमा “सहिदभूमि” नामाकरण भई प्रकाशन भए पछि यस स्थानीय तहको नाम सहिदभूमि गाउँपालिका कायम भएको यस गाउँपालिकामा ७ वटा वडाहरू रहेका छन् । पञ्चायत कालमा छिन्ताङ घटनाबाट सहिद भएका व्यक्तिहरूको सम्झना स्वरूप यस गाउँपालिकाको नाम सहिदभूमि रहन गएको हो । ९९.५५ वर्ग कि.मी. क्षेत्रफल रहेको यस गाउँपालिकामा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा १७,७६७ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ८,७७७ (४९.४%) र महिला ८,९९० (५०.७%) रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा जम्मा ४,०९० घरधुरी रहेका छन् । साक्षरता दर ७८.५% रहेकोमा ९०.४% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको केन्द्र खोकुको पिप्लेमा रहेको छ भने प्रसिद्ध छिन्ताङ जालपादेवी मन्दिर यस गाउँपालिकाको मुख्य धार्मिक पर्यटकीय क्षेत्र रहेको छ ।

१.२.६ साँगुरीगढी गाउँपालिका

साँगुरीगढी गाउँपालिका साविकका बुढीमोरङ, खुवाफोक, फाक्सिव, डाँडाबजार, भेडेटार, महाभारत र आहाले गा.वि.स.हरूलाई समायोजन गरी स्थापना गरिएको हो । यस गाउँपालिकाभित्र कुल १० वटा वडाहरू रहेका छन् । चर्चित साँगुरीगढीको नामबाट यस गाउँपालिकाको नाम साँगुरीगढी राखिएको हो । कुल १६६.४४ बर्ग किलोमिटर क्षेत्रफल रहेको यस गाउँपालिकामा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा १९,५६१ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ९,५९१ (४९%) र महिला ९,९७० (५१%) रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा जम्मा ५,००५ घरधुरी रहेका छन् । साक्षरता दर ८०.८% रहेकोमा ८७.२% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । भेडेटार र डाँडाबजार गाउँपालिकाभित्रका मुख्य बजार क्षेत्रहरू हुन् भने भेडेटार, साँगुरीगढी, नमस्ते झरना, आत्मा घर, पाथिभरा मन्दिर, ध्वजे डाँडा आदि स्थानहरू मुख्य पर्यटकीय क्षेत्र रहेका छन् ।

१.२.७ चौविसे गाउँपालिका

चौविसे गाउँपालिका साविकका ६ नं. बुधवारे, मुढेवास, कुरुले तेनुपा, बोधे, मौनाबुधु, वसन्तटार र राजारानी गा.वि.स.हरूलाई समायोजन गरी स्थापना गरिएको यस गाउँपालिकामा जम्मा ८ वटा वडाहरू रहेका छन् । चौविसे क्षेत्र भनेर चिनिने यस क्षेत्रलाई स्थानीय तहमा रूपान्तरण गर्दा यस गाउँपालिकाको नाम समेत चौविसे गाउँपालिका राखिएको छ । यसको जम्मा क्षेत्रफल १४७.६ वर्ग कि.मि. रहेकोमा वि.सं. २०७८ को जनगणना अनुसार जम्मा १७,६७७ जनसंख्या रहेको छ । जसमध्ये पुरुष ८,५७८ (४८.५%) र महिला ९,०९९ (५१.५%) रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा ४,४८० घरधुरी रहेका छन् । साक्षरता दर ८१.४% रहेकोमा ८६.७% जनताहरू कृषि पेशामा संलग्न रहेका छन् । यस गाउँपालिकाको केन्द्र रहेको राजारानी बजार मुख्य बजार क्षेत्र हो भने यस स्थानीय तहभित्रका राजारानी ताल, ६ नं. बुधवारे लगायतका क्षेत्रहरू मुख्य पर्यटकीय क्षेत्रहरू हुन् ।

वि. जिल्ला समन्वय अधिकारी

२. स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन

२.१ अनुगमन पृष्ठभूमि

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ जारी भए पश्चात जिल्लामा महिला तथा बालबालिका कार्यालयहरू पूर्ण रुपमा खारेज भइ सो कार्यालय, कार्यालयका काम कार्यवाही तथा सम्पूर्ण जनशक्ति सबै स्थानीय तहमा समायोजन भइ हाल स्थानीय तहमा महिला तथा बालबालिका शाखा/सामाजिक शाखाको रुमा रही आएका छन्। हालको अवस्थामा महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको जिल्लामा कुनै सम्पर्क कार्यालय नरहेको र स्थानीय तहमा एउटा शाखाको रुपमा मात्र रही आएको छ। संघ, प्रदेश र स्थानीय तह गरी तीन तहको सरकार रही आएको हाम्रो देशमा महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको सम्पर्क कार्यालयको रुपमा विकास गर्नका लागि श्री महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट श्री सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई अनुरोध गरिएको र श्री सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको च.नं. ३८९ मिति २०८०/०४/२५ को पत्र तथा मन्त्रालयको मिति २०८०/०४/२५ को निर्णयानुसार जिल्ला समन्वय समितिका शाखा अधिकृतलाई निम्नानुसार कार्य गर्ने गरी श्री महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको छ।

२.२ सम्पर्क व्यक्तिका जिम्मेवारीहरू/कार्यविवरण

- महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय स्थानीय तहबीच सम्पर्क बिन्दुको रुपमा कार्य गर्ने।
- महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट स्थानीय तहमा प्रवाह हुने शसर्त अनुदानका कार्यक्रमहरूको कार्यान्वयनमा सहजीकरण, अनुगमन र प्रतिवेदन गर्ने।
- महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति एवम् लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकसँग सम्बन्धित विषयमा स्थानीय तहबाट हुने गरेका कार्यक्रमहरूमा आवश्यकता अनुसार सहजीकरण गर्ने तथा कानून बमोजिम अनुगमन तथा प्रतिवेदन गर्ने।
- समाज कल्याण परिषद्बाट स्वीकृत भई स्थानीय तहमा कार्यान्वयनमा रहेका गैरसरकारी संस्थाहरूसँग समन्वय गरी संघ संस्थाहरूबाट सञ्चालित परियोजनाहरूको प्रतिवेदन गर्ने।
- समाजमा रहेका हानिकारक अभ्यासहरू (बालबिवाह, छाउपडी, बोक्सी, दाइजो आदी) को अन्त्यको लागि भए गरेको अभियानहरूमा सहजीकरण तथा यस सम्बन्धमा भएका कार्यहरूको समीक्षा गरी सुझावहरू प्रदान गर्ने।
- महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट समय-समयमा दिइने अन्य कार्यहरू।

अतः जिल्ला समन्वय समितिमा कार्यरत शाखा अधिकृतलाई श्री सङ्घीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयको सम्पर्क व्यक्ति तोकिएको उपरोक्त जिम्मेवारी प्रदान गरिएको हुँदा श्री महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट मिति २०८२ बैशाख ३१ गतेबाट ज्येष्ठ २ गतेसम्म सुनसरी जिल्लाको धरानमा सम्पर्क व्यक्तिका लागि अभिमुखिकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरी जिल्लास्थित स्थानीय तहमा अवस्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन गरी मन्त्रालयमा प्रतिवेदन पेश गर्ने जिम्मेवारी प्रदान भइ जिल्ला समन्वय समितिबाट यस जिल्लास्थित उपरोक्त शाखाको स्थलगत अनुगमन गरी यो प्रतिवेदन तयार पार्ने काम भएको छ।

२.३ अनुगमनको उद्देश्य

महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट जिल्ला समन्वय समितिलाई जिल्लास्थित स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन गर्ने कार्य जिम्मेवारी प्राप्त भए पश्चात यस जिल्ला समन्वय समितिबाट उपरोक्त शाखाको अनुगमन गरिएको छ। सो अनुगमन गर्नुका उद्देश्यहरू निम्नानुसार रहेका छन्।

जिल्ला समन्वय अधिकारी

- महिला तथा बालबालिका कार्यालयहरू जिल्लास्तरमा खारेज भए पश्चात हालका स्थानीय तहमा रहेका महिला तथा बालबालिका शाखाबाट भइरहेको कार्यसम्पादनको अवस्थाबारे जानकारी लिनु ।
- शाखामा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहमा प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था तथा सो को प्रगतिका सम्बन्धमा जानकारी लिनु ।
- स्थानीय तहमा रहेका महिला तथा बालबालिका शाखाबाट भएका असल अभ्यासको जानकारी लिने ।
- शाखाका समस्या तथा चुनौतिहरू बारे जानकारी लिनु ।
- शाखाबाट भविष्यमा सफलतापूर्वक कार्यसम्पादन गर्नका लागि पालिका/शाखालाई आवश्यक सल्लाह सुझाव प्रदान गर्नु ।

२.४ अनुगमनका अपेक्षित उपलब्धीहरू

अनुगमन पश्चात स्थानीय तहमा रहेका महिला तथा बालबालिका शाखामा निम्नानुसार सुधार हुने अपेक्षा गरिएको छ ।

- संघ, प्रदेश र स्थानीय तहबाट शाखामा प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रमको लक्ष्य अनुरूप प्रगति हासिल हुने ।
- आगामी दिनमा थप उर्जाका साथ कार्यक्रम कार्यान्वयन गरी उचित प्रतिफल प्राप्तिका लागि जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूलाई आवश्यक सल्लाह तथा सुझाव प्रदान गर्नु ।
- आगामी दिनमा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट विनियोजन गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सहज हुनेछ ।
- स्थानीय तहलाई समस्या पहिचान गरी आपसी समन्वयद्वारा समाधान गर्न सहज हुनेछ ।
- जिल्ला समन्वय समिति तथा स्थानीय तहबीच कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समन्वयात्मक भावनाको विकास हुने ।

२.५ अनुगमनमा खटिने महानुभावहरू

महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालयबाट जिल्ला समन्वय समितिलाई स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्ने जिम्मेवारी प्रदान भए पश्चात यस जिल्ला समन्वय समिति धनकुटाबाट अनुगमनका क्रममा जिल्ला समन्वय समितिका प्रमुखज्यू, उपप्रमुखज्यू, सदस्यज्यूहरू, जिल्ला समन्वय अधिकारी तथा अन्य कर्मचारीहरू सहितको टोली जिल्लास्थित सातवटै स्थानीय तहमा गई नगर/गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको अनुगमन कार्यमा सहभागी हुनुभएको । शाखाको अनुगमन पश्चात नागर/गाउँपालिकाका प्रमुख/अध्यक्ष, उपप्रमुख/उपाध्यक्ष, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्बन्धित शाखाका कर्मचारीहरू, लेखा/योजना/प्रशासन/पञ्जिकरण/न्यायिक समिति लगायत शाखाको प्रमुख तथा प्रतिनिधिज्यूहरूसँग संयुक्त रुपमा बसी छलफल तथा बैठक समेत गरी अनुगमनबाट देखिएका कमजोर पक्षहरूलाई सुधार गर्नका लागि सुझाव समेत प्रदान गरिएको छ ।

२.६ स्थानीय तहमा शाखाको व्यवस्था

यस धनकुटा जिल्लामा धनकुटा/पाख्रीवास/महालक्ष्मी गरी ३ वटा नगरपालिका र छथर जोरपाटी/सहिदभूमि/साँगुरीगढी/चौविसे गरी ४ वटा गाउँपालिका गरी जम्मा ७ वटा स्थानीय तह रहेका छन् । उपरोक्त सातवटै स्थानीय तहमा महिला तथा बालबालिका शाखाको व्यवस्था रहेको छ ।

२.७ स्थानीय तहगत जनशक्तिको अवस्था

जुनसुकै संस्था, कार्यालय तथा शाखालाई आफ्नो कार्यसम्पादन चुस्त, दुरुस्त, छिटो/छरितो रुपमा सम्पादन गर्नका लागि जनशक्ति निकै महत्वपूर्ण पाटोको रुपमा रहेको हुन्छ । जनशक्तिको यथोचित उपस्थिति विना सफलतापूर्वक कार्यसम्पादन गर्न गाह्रो हुन्छ । त्यसैले

संस्था, कार्यालय, शाखालाई उचित प्रतिफल दिनका लागि जनशक्ति व्यवस्थापन उचित ढंगले गरिनुपर्दछ । जिल्लास्थित सातवटै स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखामा रहेको जनशक्तिको अवस्था तालिका नं. २ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

तालिका नं. २

महिला तथा बालबालिका शाखामा कार्यरत कर्मचारी विवरण

क्र.सं.	स्थानीय तहको नाम	महिला तथा बालबालिका शाखामा कार्यरत कर्मचारी/जनशक्ति विवरण		
		संख्या	कार्यरत कर्मचारीको नाम	पद
१	धनकुटा नगरपालिका	४	श्री फूलमाया तामाङ	महिला विकास अधिकृत
			श्री चन्द्रकला पाण्डे	महिला विकास निरीक्षक
			श्री मनकुमारी लिम्बु	महिला विकास निरीक्षक
			श्री देव कुमार बाग्ले	अपाङ्गता सहायता सहजकर्ता
२	पाख्रीवास नगरपालिका	३	श्री ओम बहादुर आले मगर	अधिकृतस्तर आठौँ
			श्री कमला पाण्डे	सहायकस्तर पाँचौँ
			श्री शकुन्तला राई	सहायकस्तर पाँचौँ
३	महालक्ष्मी नगरपालिका	३	श्री भगवती कार्की	महिला विकास निरीक्षक
			श्री गीता देवी लुईटेल	महिला विकास निरीक्षक
			श्री रञ्जु श्रेष्ठ	महिला विकास निरीक्षक
४	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	२	श्री एलिना निरौला	सहायक महिला विकास निरीक्षक
			श्री सुष्मा ओझा	अपाङ्गता सहायता सहजकर्ता
५	सहिदभूमि गाउँपालिका	१	श्री गीता देवी अधिकारी	अपाङ्गता सहायता सहजकर्ता
६	साँगुरीगढी गाउँपालिका	१	श्री सृजना हिडमाङ	महिला विकास निरीक्षक
७	चौविसे गाउँपालिका	३	श्री लेखिका पौडेल	सहायक महिला विकास निरीक्षक
			श्री गीता राई	सामाजिक परिचालक
			श्री मौसम लिम्बु	सि.वि.आर.एफ./सहजकर्ता

स्रोत: स्थानीय तह, महिला तथा बालबालिका शाखा, धनकुटा ।

माथीको तालिकाबाट यस जिल्लाको धनकुटा नगरपालिका, पाख्रीवास नगरपालिका, महालक्ष्मी नगरपालिका र चौविसे गाउँपालिकाका महिला तथा बालबालिका शाखामा पर्याप्त जनशक्ति कार्यरत रहेको देखिन्छ । ती सबै पालिकाका शाखामा ३/३ जना वा सो भन्दा बढी जनशक्ति रहेको देखिन्छ यद्यपी धनकुटा नगरपालिकामा भने ४ जना जनशक्ति रहेको देखिन्छ । जिल्लाको सहिदभूमि गाउँपालिकामा एक अपाङ्गता सहायता सहजकर्ताद्वारा शाखाको कामकाज भइरहेको छ । साँगुरीगढी र छथर जोरपाटी गाउँपालिकाका शाखामा कम संख्यामा कार्यरत कर्मचारी देखिएतापनि सम्बन्धित पद/दरबन्दीको कर्मचारी भने कार्यरत नै रहेको देखिन्छ ।

२.८ स्थानीय तहमा प्राप्त बजेट

यस जिल्लाका सातवटै स्थानीय तहमा रहेका महिला तथा बालबालिका शाखाबाट कार्यान्वयन हुने गरी संघ तथा प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट निम्न बमोजिम बजेट प्राप्त भई तोकिएका कार्यक्रमहरु सञ्चालन हुने गरेका छन् ।

जि. जिल्ला समन्वय अधिकारी

तालिका नं. ३
स्थानीय तहमा प्राप्त बजेटको अवस्था

क्र.सं	स्थानीय तहको नाम	प्राप्त बजेटको अवस्था			जम्मा
		संघ	प्रदेश	स्थानीय तहबाट विनियोजित	
१	धनकुटा नगरपालिका	३३०००००	५४४८९०	१०९८०००	४९४२८९०
२	पाख्रीवास नगरपालिका	०	११६०८९०	२२५००००	३४१०८९०
३	महालक्ष्मी नगरपालिका	२०००००	५६५०००	३२९७४०२	४०६२४०२
४	छथर जोरपाटी गाउँपालिका	७५०००	७९८०००	२९०००००	३७७३०००
५	सहिदभूमि गाउँपालिका	०	३५८०००	४९०००००	५२५८०००
६	साँगुरीगढी गाउँपालिका	०	३८८०००	२४६५०००	२८५३०००
७	चौविसे गाउँपालिका	०	४०८८९०	३००५०००	३४१३८९०

स्रोत: स्थानीय तह, आर्थिक प्रशासन शाखा, धनकुटा।

माथीको तालिकाबाट यस जिल्लाका स्थानीय तहका महिला तथा बालबालिका शाखामा संघ तथा प्रदेश सरकारबाट प्राप्त बजेट तथा स्थानीय तहबाट विनियोजन भएको बजेट उल्लेख गरिएको छ। संघ सरकारबाट यस जिल्लाका धनकुटा र महालक्ष्मी नगरपालिका तथा छथर जोरपाटी गाउँपालिकामा केही मात्रामा बजेट प्राप्त भएको देखिन्छ। प्रदेश सरकारबाट विशेष गरी अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम तर्फ सबै पालिकामा केही बजेट प्राप्त भएको देखिन्छ भने स्थानीय तहबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा बजेट विनियोजन भएको देखिन्छ।

२.९ शाखाद्वारा कार्यसम्पादनको अवस्था

यस जिल्लाका सातवटै स्थानीय तहमा यस आ.व. २०८१/८२ मा संघ तथा प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रमको हालसम्मको कार्यान्वयनको अवस्था पालिकागत रूपमा छुट्टा छुट्टै निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

२.९.१ धनकुटा नगरपालिका

यस जिल्लाको सबैभन्दा पुरानो नगरपालिका धनकुटा नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह तीनवटै तहका सरकारबाट आवश्यक मात्रामा बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भइ कार्यान्वयन भएको छ। धनकुटा नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा आ.व. २०८१/८२ मा प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रम तथा सो को कार्यान्वयनको अवस्था तलको तालिका नं. ४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

नि: जिल्ला समन्वय अधिकारी

तालिका नं. ४

धनकुटा नगरपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१	अपाङ्गता सहायक सामग्री वितरण- प्रदेश	९६०००	सामग्री वितरण	८
२	अपाङ्गता भएका ब्यक्तिहरुका लागि जिविकोपार्जन कार्यक्रम – प्रदेश	९५८९०।	जिविकोपार्जन कार्यक्रम व्यवसाय सञ्चालन	५
३	लैङ्गिक हिंसा रोकथाम तथा प्रतिकार्यका लागि एकिकृत सेवा पहुँच परियोजना –संघ	३३०००००।	विशेषज्ञ तलव सामग्री खरिद र क्षमता विकास तालिम	१५०
४	अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनस्थापना कार्यक्रम – प्रदेश	३५३०००।	सामग्री वितरण, अपाङ्गता सहायता कक्षको तलव औषधी उपचार खर्च र अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनस्थापना संस्थालाई अनुदान	
५	लैङ्गिकहिंसा निवारणका लागि स्थानिय तहमा संरक्षण कोष संचालन अनुदान – प्रदेश	१०००००।	लैङ्गिक हिंसामा परेका पिडितलाई सहयोग	
६	स्थानीय तहको साझेदारीमा हिंसा पिडित महिलाको लागि अल्पकालिन सुरक्षित आवास गृह सञ्चालन सहयोग अनुदान – प्रदेश	२०००००।	मुलघाट विश्रान्ति मन्दिर	
७	कृषि पर्यटन प्रवर्द्धनमा महिला अभियान मार्फत महिला नेतृत्व विकास कार्यक्रम – प्रदेश	३०००००।		

स्रोत: धनकुटा नगरपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा ।

माथीको तालिकाबाट धनकुटा नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट आ.व. २०८१/८२ मा सञ्चालित बजेट तथा कार्यक्रमको स्थिति प्रस्तुत गरिएको छ । यस नगरपालिकाबाट सञ्चालित कार्यक्रमहरु मिति २०८२ ज्येष्ठ मसान्तसम्मको अवधिमा सम्पन्न हुने चरणमा नै रहेको देखिन्छ । विशेषत संघ सरकारबाट लैंगिक हिंसा रोकथाम तथा पुनःस्थापनाका लागि एकीकृत पहुँच कार्यक्रम प्राप्त भएको देखिन्छ जुन शीर्षकबाट पालिकाले विशेषज्ञ तलब तथा सामाग्री खरिदमा खर्च गरेको देखिन्छ । त्यस्तै प्रदेश सरकारबाट अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापनाका लागि बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भएको साथै लैंगिक हिंसा पिडित महिलाको लागि अल्पकालीन सुरक्षित आवास गृह सञ्चालन सहयोग अनुदान प्राप्त भइ सञ्चालन भएको छ । स्थानीय तहबाट लैंगिकता तथा अपाङ्गताका लागि कार्यक्रमहरु तय भइ कार्यान्वयन भएका छन् । समग्रमा धनकुटा नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट यस आ.व.मा सञ्चालित कार्यक्रमहरु लगभग ९०% को हाराहारीमा सम्पन्न भएका छन् ।

२.९.२ पाख्रीवास नगरपालिका

पाख्रीवास नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा आ.व. २०८१/८२ मा संघ सरकारबाट कुनै पनि बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त नभएको र प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहबाट मात्र कार्यक्रम प्राप्त भएको छ । विशेषत प्रदेश सरकारबाट अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम तथा स्थानीय तहबाट महिला तथा बालबालिकाको क्षेत्रमा कार्यक्रमहरु तय भइ कार्यान्वयन भइरहेका छन् । पाख्रीवास नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको यस आ.व. २०८१/८२ मा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था निम्न तालिका नं. ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

नि: जिला समन्वय अधिकारी

तालिका नं. ५

पाख्रीवास नगरपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१	अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस कार्यक्रम	१०००००	विविध कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै महिला प्रतिनिधिहरूलाई सम्मान कार्यक्रम	२२५
२	ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी दिवसीय कार्यक्रम	५५०००	७० वर्ष भन्दा माथिका ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई न्यानो कपडा वितरण	२०
३	बाल बिबाह विरुद्ध अभियान	५००००	बालविवाह सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम	६९
४	लैंगिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान कार्यक्रम	५००००	कानुनी सचेतना सम्बन्धी १ दिने अभिमुखीकरण कार्यक्रम	७३
५	अन्तराष्ट्रिय अपाङ्गता दिवस कार्यक्रम	७००००	एस.इ.इ. उतिर्ण भई उच्च शिक्षा अध्ययन गर्दै गरेका विद्यार्थीहरूलाई सम्मान कार्यक्रम	४४
६	बालबालिकाहरूका लागि अतिरिक्त क्रियाकलाप	९००००	मा.वि. स्तरीय बक्तृत्वकला प्रतियोगिता र नि.मा.वि. स्तरीय चित्रकला प्रतियोगिता	४१
७	विपन्न, दलित, आदिवासी जनजाति र सिमान्तकृत महिलाहरूका लागि आर्थिक आत्मनिर्भर कार्यक्रम	१८००००	पशुपालन सम्बन्धी ७ दिने तालिम तालिम	२५
८	महिला नेतृत्व विकास तालिम	१०००००		३५

स्रोत: पाख्रीवास नगरपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा ।

माथीको तालिकाबाट पाख्रीवास नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट आ.व.२०८१/८२ मा सम्पादित कार्यक्रमहरूको विवरण प्रस्तुत गरिएको छ । प्रदेश सरकारबाट अपाङ्गता पुनःस्थापना कार्यक्रमतर्फ बजेट प्राप्त भएको छ भने स्थानीय तहबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा बजेट तथा कार्यक्रम तय गरिएको छ । यस नगरपालिकामा विपन्न, दलित, आदिवासी जनजाति र सिमान्तकृत महिलाहरूका लागि आर्थिक आत्मनिर्भर कार्यक्रम, महिला नेतृत्व विकास तालिम, बालबालिकाहरूका लागि अतिरिक्त क्रियाकलाप, लैंगिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान कार्यक्रम, बाल बिबाह विरुद्ध अभियान, ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन भएका छन् । पाख्रीवास नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट यस आ.व.का कार्यक्रमहरू ज्येष्ठ मसान्तसम्ममा लगभग शत प्रतिशत प्रगति रहेको उपरोक्त तालिकाबाट प्रष्ट हुन्छ ।

२.१.३ महालक्ष्मी नगरपालिका

महालक्ष्मी नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट बजेट तथा कार्यक्रमहरू प्राप्त भई कार्यान्वयन भइरहेको छ । यस आ.व. २०८१/८२ मा नगरपालिकाका कार्यक्रमहरू मिति २०८२ ज्येष्ठ मसान्तसम्ममा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अवस्था तलको तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ । नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा चालिस लाखको हाराहारीमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भई कार्यान्वयन भइरहेको छ ।

नि: जिल्ला समन्वय अधिकारी

तालिका नं. ६

महालक्ष्मी नगरपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१	महिला सम्बन्धी कार्यक्रम	१२१५०००	६२.२५%	२२७ जना
२	बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम	२३५०००	५७.०२%	१२१ जना
३	ज्येष्ठ नागरिक सम्बन्धी कार्यक्रम	१८५०००	८३.७८%	१३० जना
४	अपाङ्गता सम्बन्धी कार्यक्रम	२४२७४०२	८३.४८	१६५ जना
		४०६२४०२/-		६४३ जना

स्रोत: महालक्ष्मी नगरपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा।

माथीको तालिका नं. ६ बाट महालक्ष्मी नगरपालिकामा संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट प्राप्त बजेट, कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनको अवस्था प्रस्तुत गरिएको छ। यस नगरपालिकामा यस आ.व. २०८१/८२ कार्यक्रमहरूमध्ये महिला सम्बन्धी कार्यक्रम ६२%, बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रमहरू ५७%, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताको क्षेत्रका कार्यक्रमहरू ८३/८३% को हाराहारीमा कार्यान्वयन भएका छन्। औषतमा नगरपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखाबाट हालसम्म ७०% को हाराहारीमा कार्यसम्पादन भएको छ।

२.९.४ छथर जोरपाटी गाउँपालिका

छथर जोरपाटी गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको यस आ.व. २०८१/८२ को बजेट, कार्यक्रम तथा सो को कार्यान्वयनको अवस्था तलको तालिका नं. ७ मा प्रस्तुत गरिएको छ। यस गाउँपालिकामा संघ, प्रदेश र स्थानीय तह तीनवटै सरकारबाट बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भई कार्यान्वयन भइरहेको छ।

तालिका नं. ७

छथर जोरपाटी गाउँपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१.	अपाङ्ग मैत्रि संरचना	३५००००।-	२ वटा शौचालय निर्माण भई सकेको	९
२.	तिज विशेष कार्यक्रम	२५००००।-	संचालन भई सम्पन्न भईसकेको	२७०
३.	लैंगिक हिंसा विरुद्ध १६ दिने अभियान	१०००००।-	यस गाउँपालिकाको वडा नं. ४, ५ र १ मा रहेको माध्यमिक विद्यालयमा संचालन गरेको	२०१
४.	अन्तराष्ट्रिय अपाङ्ग दिवस(विभिन्न दिवसिय कार्यक्रम)	१०००००।-	३३ औं अपाङ्ग दिवसको अवसरमा विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरि सम्पन्न गरिएको	७०
५.	विद्यालय स्वास्थ्य शिविर	८९२५०।-	यस पालिकामा रहेका ३४ वटा विद्यालयमा अध्ययनरत १० वर्ष मुनिका बालबालिकाको स्वास्थ्य परिक्षण गरिएको	१५०७
६.	अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनर्स्थापना कार्यक्रम	१५०००००।-	निर्धारित अपाङ्गताका क्षेत्रमा राखिएका कार्यक्रम(जस्तै: मिलिजुलि समुह बैठक, ओ.पि.डि. अनुदान, ओ.पि.डि क्षमता विकास आदि) संचालन गरिएको	३२१ जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू प्रत्यक्ष वा प्रत्यक्ष लाभ प्राप्त गरेका

स्रोत: छथर जोरपाटी गाउँपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा।

माथीको तालिका नं. ७ अनुसार छथर जोरपाटी गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट यस आ.व. २०८१/८२ मा प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रम र सो को हालसम्म भएको कार्यान्वयनको अवस्था प्रस्तुत गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम विशेषत प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहको संयुक्त कार्यक्रम रहेको छ । उक्त कार्यक्रमबाट ३२१ जना जना अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरु लाभान्वित भएका छन् । यस गाउँपालिकामा लैङ्गिकता सम्बन्धी कार्यक्रम, बालबालिका सम्बन्धी कार्यक्रम, विद्यालय स्वास्थ्य शिविर, लगायतका महत्त्वपूर्ण कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन भएका छन् । गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट यस आ.व.का कार्यक्रमहरु हालसम्म लगभग शत प्रतिशतकै हाराहारीमा कार्यान्वयन भएका छन् ।

२.९.५ सहिदभूमि गाउँपालिका

सहिदभूमि गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको आ.व. २०८१/८२ को बजेट, कार्यक्रम तथा सो को कार्यान्वयनको अवस्था तलको तालिका नं. ८ मा प्रस्तुत गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट मात्र बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भएको छ भने संघ सरकारबाट बजेट प्राप्त भएको छैन । यस गाउँपालिकामा प्रदेश सरकारबाट अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम तथा स्थानीय तहबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा बजेट विनियोजन भई कार्यान्वयन भइरहेको छ ।

तालिका नं. ८

सहिदभूमि गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१	महिला तर्फ कार्यक्रमको संख्या (१२)	१९०००००/-	५ वटा सम्पन्न ३ वटा अन्तिम चरणमा र ४ प्रक्रियामा	१६५
२	बालबालिका तर्फ कार्यक्रमको संख्या (५)	७०००००/-	२ वटा सम्पन्न ३ प्रक्रियामा	१२०
३	ज्येष्ठ नागरिक तर्फ कार्यक्रमको संख्या (३)	५०००००/-	२ वटा सम्पन्न १ वटा प्रक्रियामा	२४८
४	अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना तर्फ कार्यक्रमको संख्या (१६)	२६०६४७५/-	१० वटा सम्पन्न ३ वटा अन्तिम चरणमा ३ वटा प्रक्रियामा	१८९
५	लक्षित कार्यक्रम (७)	१८०००००/-		
				७२२

स्रोत: सहिदभूमि गाउँपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा ।

माथीको तालिकाबाट यस जिल्लाको सहिदभूमि गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा महिला तर्फको १२ वटा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा रहेका छन् । त्यस्तै बालबालिकाका क्षेत्रतर्फका ५ वटा कार्यक्रमहरु मध्ये २ वटा सम्पन्न भइसकेका छन् भने ३ वटा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनको प्रक्रियामा रहेका छन् । त्यस्तै गरी ज्येष्ठ नागरिक तर्फको ३ वटा कार्यक्रमहरुमध्ये लगभग कार्यान्वयनको अन्तिम चरणमा रहेका छन् । अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रमतर्फ १६ वटा कार्यक्रमहरुमध्ये १० वटा कार्यक्रमहरु सम्पन्न भइसकेका छन् । समग्रमा यस सहिदभूमि गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट हालसम्म लगभग ७५% को हाराहारीमा कार्यक्रमहरु कार्यान्वयन भइसकेका छन् भने बाँकी कार्यक्रमहरु कार्यान्वयनका क्रममा रहेका छन् ।

नि: जिल्ला समन्वय अधिकारी

२.९.६ साँगुरीगढी गाउँपालिका

साँगुरीगढी गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाको आ.व. २०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनको अवस्था तालिका नं. ९ मा प्रस्तुत गरिएको छ । यस गाउँपालिकामा पनि संघ सरकारबाट बजेट प्राप्त भएको छैन भने प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट मात्र बजेट प्राप्त भई कार्यान्वयन भइरहेको छ । विशेषत महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा यस शाखाबाट भएका महत्वपूर्ण कार्यहरू निम्नानुसार छन् ।

तालिका नं. ९

साँगुरीगढी गाउँपालिकाको महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१	ज्येष्ठनागरिक सम्मान कार्यक्रम	४०००००।	सम्पन्न	४२ जना ९० वर्षमाथिका ज्येष्ठ नागरिकहरू
२	लैंगिक हिंसा बिरुद्धको १६ दिने अभियान तथा महिला दिवस कार्यक्रम	२०००००।	सम्पन्न	१२० जना
३	महिला जनप्रतिनिधि तथा महिला कर्मचारीहरूका लागि	२०००००।	सम्पन्न	३० जना
४	महिलाको लागि आयआर्जन कार्यक्रम	३७००००।	सम्पन्न	४८ जना महिला
५	बालबिवाह/बहुबिवाह/बलश्रम/लागूपदार्थ दुर्व्यसनी/जन्मदरता/खोप तथा विद्यालय भर्ना सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम	२०००००।	सम्पन्न	७८ जना बालबालिका
६	अपाङ्गता पिरचय पत्र वितरण कार्यक्रम	१५००००।	सम्पन्न	१८ जना
७	बालमैत्री स्थानिय शासन कार्यक्रम	५०००००।	सम्पन्न	१० वटा वडाका बालबालिकाहरू
८	मिलिजुलि समूहका लागि बचत/ऋण व्यवस्थापन तथा नेतृत्व विकास तालिम	५६५००।	सम्पन्न	२० जना
९	सिपमुलक र व्यवसायिक तालिम	१९५०००।	सम्पन्न	२७ जना
१०	अन्तराष्ट्रिय अपाङ्गता दिवस	५०००००।	सम्पन्न	७० जना
११	मिलिजुलि समूहको बैठक	१८००००।	सम्पन्न	७५ जना
१२	अपाङ्गता सहायता कक्ष संचालन	२८६०००।	सम्पन्न	१
१३	ROUSG परिचालनग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड	७८०००।	कार्यक्रम संचालन तर बजेटपरिचालन नभएको	१०१ जना महिला
१४	सिविआर सहजकर्ता/ओपिडी प्रतिनिधि/स्वास्थ्य इन्चार्ज र कार्यक्रम सम्पर्क व्यक्तिको त्रैमासिक बैठक	८०४००।	सम्पन्न	१५
१५	स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग	१९५०००।	सम्पन्न	७ जना

स्रोत: साँगुरीगढी गाउँपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा ।

माथीको तालिकाबाट यस जिल्लाको साँगुरीगढी गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा आ.व.२०८१/८२ मा विभिन्न १५ वटा मुख्य कार्यक्रमहरूमा बजेट प्राप्त भई कार्यान्वयन भइरहेको छ । गाउँपालिकाबाट अधिकांश कार्यक्रमहरू सम्पन्न भइसकेका छन् । विशेषत अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापनासँग सम्बन्धित कार्यक्रमहरू, लैंगिक हिंसा बिरुद्धका कार्यक्रम, बालबिवाह/बहुबिवाह/बालश्रम/लागूपदार्थ दुर्व्यसनी/जन्मदरता/खोप तथा विद्यालय भर्ना सम्बन्धि सचेतना कार्यक्रम, मिलिजुलि समूहका लागि बचत/ऋण व्यवस्थापन तथा नेतृत्व विकास तालिम कार्यक्रम, बालमैत्री स्थानिय शासन कार्यक्रम, ROUSG परिचालन, ग्रामिण अल्ट्रासाउण्ड, सि.वि.आर. सहजकर्ता/ओपिडी प्रतिनिधि/स्वास्थ्य इन्चार्ज कार्यक्रम, सम्पर्क व्यक्तिको त्रैमासिक

नि: जिल्ला समन्वय अधिकारी

बैठक, सिपमुलक र व्यवसायिक तालिम, अपाङ्गता सहायता कक्ष संचालन, ज्येष्ठ नागरिक सम्मान कार्यक्रम लगायतका महत्वपूर्ण कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भएका छन्। समग्रमा यस गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट ९०% भन्दा बढी कार्यक्रमहरू सम्पन्न भइसकेका छन्।

२.९.७ चौविसे गाउँपालिका

चौविसे गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट आ.व.२०८१/८२ को बजेट तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनको अवस्था तालिका नं. १० मा प्रस्तुत गरिएको छ। यस गाउँपालिकामा संघीय सरकारबाट बजेट प्राप्त भएको छैन तथापी प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट शाखामा बजेट प्राप्त भएको छ। विशेष गरी कोशी प्रदेश सरकारबाट अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रमतर्फ विशेष रूपमा बजेट तथा कार्यक्रम प्राप्त भइ कार्यान्वयन भएको छ। स्थानीय तहबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा बजेट विनियोजन भइ कार्यक्रम कार्यान्वयन भइरहेका छन्।

तालिका नं. १०

चौविसे गाउँपालिका: महिला तथा बालबालिका शाखाको कार्य सम्पादनको अवस्था

क्र.सं.	कार्यक्रमको नाम	स्वीकृत बजेट	कार्यक्रम सम्पादनको अवस्था	लाभग्राही संख्या
१	लैंगिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान	१,००,०००	सम्पन्न भएको	३९५ जना
२	तिज कार्यक्रम, बालदिवस र नारीदिवस	३,००,०००	सम्पन्न भएको	६८४ जना
३	जेष्ठनागरिक र अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई थर्मस वितरण	४०,०००	सम्पन्न भएको	३२ जना
अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम तर्फ				
१	सिपमुलक तथा व्यवसायिक तालिम	९०,०००	सम्पन्न भएको	७
२	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई स्वास्थ्य विमा	३,११,५००	सम्पन्न भएको	८९
३	स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग	८०००	सम्पन्न भएको	२
४	सहायक सामाग्री वितरण	१,२०,०००	सम्पन्न भएको	३३
५	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको लागि व्यवसाय प्रवर्धन अनुदान	९०,०००	सम्पन्न भएको	३
६	अपाङ्गता दिवस	२०,०००	सम्पन्न भएको	४८
७	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको संस्था सुदृढीकरण तथा अपाङ्गता सशक्तिकरण	१,००,०००	सम्पन्न भएको	९५
८	स्वास्थ्य संस्थामा गर्भवती महिलाहरूको दर्ता तथा अध्यावधिक	२२,०००	सम्पन्न भएको	११५
९	जन्मजात अपाङ्गता पहिचानका लागि नवजात शिशुको जाँच तथा रेकर्ड	२६,३७५	सम्पन्न भएको	१११
१०	मिलिजुली बैठक	१,४४,०००	सम्पन्न भएको	७४६
११	सिविआर सहजकर्ता, ओपिडि प्रतिनिधि, कार्यक्रम सम्पर्क व्यक्ति र स्वास्थ्य इन्चार्जहरूको चौमासिक बैठक	७३,५००	सम्पन्न भएको	७२

स्रोत: चौविसे गाउँपालिका, महिला तथा बालबालिका शाखा।

माथीको तालिकाबाट चौविसे गाउँपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखामा प्राप्त बजेट तथा कार्यक्रम र सो को कार्यान्वयनको अवस्था प्रस्तुत गरिएको छ। उपरोक्त तालिका अनुसार यस गाउँपालिकामा लगभग शत प्रतिशतको हाराहारीमा कार्यक्रमहरू कार्यान्वयन भइसकेका छन्। गाउँपालिकाबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक तथा अपाङ्गताका क्षेत्रमा कार्यक्रमहरू तय गरी कार्यान्वयन गरिएका छन्। गाउँपालिकाबाट विशेषगरी लैंगिक हिंसा विरुद्धका कार्यक्रम, बालबालिकासँग सम्बन्धित बालदिवस कार्यक्रम र जेष्ठनागरिकहरूका लागि विशेष कार्यक्रम सञ्चालन भएको देखिन्छ। त्यस्तै गरी अपाङ्गता रोकथाम तथा पुनःस्थापना कार्यक्रम तर्फ सिपमुलक तथा व्यवसायिक तालिम, स्वास्थ्य विमा, उपचारमा सहयोग, सहायक सामाग्री वितरण,

व्यवसाय प्रवर्धन अनुदान, अपाङ्गता सशक्तिकरण, जन्मजात अपाङ्गता पहिचानका लागि नवजात शिशुको जाँच तथा रेकर्ड, मिलिजुली बैठक, सि.वि.आर.सहजकर्ता/ओ.पि.डि.प्रतिनिधि/कार्यक्रम सम्पर्क व्यक्ति/स्वास्थ्य इन्चार्जहरुको चौमासिक बैठक लगायतका कार्यक्रमहरु सञ्चालित छन्।

२.१० महिला तथा बालबालिका शाखाबाट भएका असल अभ्यासहरु

स्थानीय तहमा रहेका महिला तथा बालबालिका शाखाबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति र यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकको क्षेत्रमा गरेका असल अभ्यासहरु स्थानीय तहगत रुपमा क्रमश प्रस्तुत गरिएको छ।

२.१०.१ धनकुटा नगरपालिका

धनकुटा नगरपालिका जिल्लाकै सबैभन्दा पुरानो नगरपालिका हो। धनकुटा नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता तथा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकका क्षेत्रमा गरेका असल अभ्यासहरु निम्नानुसार रहेका छन्।

- लैङ्गिक हिंसा सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम।
- पुरुष सञ्जाल गठन कार्यविधि र क्षमता अभिवृद्धि कार्यक्रम।
- ज्येष्ठ नागरिक दिवा सेवा सञ्चालन र परिचय पत्र वितरण।
- अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई सहायक सामग्री वितरण र उपचार खर्चको व्यवस्था।
- अपाङ्गताको लागि जिविकोपार्जन सम्बन्धी अनुदान।

२.१०.२ पाख्रीवास नगरपालिका

पाख्रीवास नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाले महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता तथा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकका क्षेत्रमा नगरपालिकाले गरेका असल अभ्यासहरु निम्नानुसार बुँदागत रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

- दलित र जनजाति महिलाहरुलाई सीपमुलक तथा व्यावसायिक तालिम: पशुपालन तालिम सञ्चालन।
- एस.इ.इ. पास गरेका अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुलाई आर्थिक सहयोग सहित सम्मान पत्र वितरण।
- महिलाहरुका लागि निःशुल्क क्यान्सर रोगको परीक्षण।
- ज्येष्ठ नागरिकहरुलाई दन्त उपहार कार्यक्रम सञ्चालन।
- ज्येष्ठ नागरिकहरुको आँखा परीक्षण गरी मोति बिन्दुको शल्यक्रिया।

२.१०.३ महालक्ष्मी नगरपालिका

महालक्ष्मी नगरपालिकास्थित महिला तथा बालबालिका शाखाबाट महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिक, अपाङ्गता तथा यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकका क्षेत्रमा गरेका असल अभ्यासहरु निम्न बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

- महिला जिविको जागरण कार्यक्रम: नगरपालिकाबाट बार्षिक रुपमा विउ पुँजी वितरण, बचत लगानी भइरहेको, २९५० जना महिला लाभग्राही रहेका।
- हिंसा पिडित महिलाहरुलाई आर्थिक सहयोग कार्यक्रम सञ्चालन।